

mediatè præcedentem, & sic sensus definitionis erit, quod generatio sub ratione mutationis est successio formæ substantialis in subiecto ipsius potentiali post privationem ejusdem immediate præcedentem.

Cum hæc autem ita se habeant, mirum est, cur Peripatetici ferè omnes quartam definitionem arripuerint pro explicanda generationis natura, tamque anxi in ea tendant, & non quintam, quæ adeo facilis est, ac obvia; nam re vera non aptè explicat illa definitio generationem, quæ est successio mutationis, sed potius illi convenit, quatenus conversio, mutatio enim, & conversio in hoc differunt præcipue, quod mutatio habet pro termino à quo privationem, conversio verò habet terminum à quo positivum, non enim dici solet privatio converti in formam, non ens converti in ens, sed aqua converti in aerem, lignum in ignem, &c. unde de ratione formali conversionis erit, ut notat Scot. 4. d. 1. q. 3. 5. *Quantum ergo*, quod fit inter terminos positivos, quorum unus definit esse, alter verò illi succedat in esse ex vi definitionis illius; ratio est, quia si terminus à quo non definitur esse, sed in eo esse perseveraret, non diceretur in aliud converti, ac etiam si terminus ad quem non acciperet esse, vel scilicet novum modum essendi ex vi definitionis illius, non bene illud diceretur converti in illud, nec illud succedere illi, alioquin ut inquit Doct. cit. quod 10. §. *conversio ipsa* posset dici sol succedere vermi corrupto, quia habet esse suum post esse vermis, licet non ex vi definitionis vermis; hic autem advertendum est ex Scot. loco cit. ab initio conversionis esse accidentalem, aliam substantialem, prima est in qua fit transitus de uno in aliud accidens, ut quando frigidum fit calidum, altera est, cum ex aqua substantia transitur in aliam, ut cum aqua fit aer, & hæc rursus duplex est, alia formalis, & partialis, & est quando aliquo subiecto manente de una forma substantiali fit transitus ad aliam; localis est, quando tota entitas, sive substantia nullo subiecto communi manente transit in aliam, ut credimus in Eucharistia contingere, conversio enim, ut fit importat solum habitudinem termini abstrahendo à subiecto, ut ait Scot. cit. quæst. 5.

32. Ex his ergo colligitur, quod generatio non solum est mutatio substantialis, sed etiam substantialis conversio, quia privatio antecedens, quæ est per se terminus à quo generationis in ratione mutationis, naturali modo semper conjuncta reperitur cum forma positiva, ratione cuius generatio unius est corruptio alterius, & forma corruptenda non dicitur absolute definire, sed in aliam definire, & per consequens in eam converti, & hinc succedere ex vi definitionis illius, quia verò in illa conversione manet commune subiectum, quia non aliter potest agens naturale unum in aliud converti, idcirco generatio est conversio partialis, non totalis, & ideo explicans Doct. cit. 4. d. 1. q. 1. & quod 10. ab initio, item 2. disp. p. qu. 1. ab initio allatam definitionem de Generatione, quatenus conversio est, quod etiam tenet Arist. de Gener. quæst. 9. sect. 2. & 3. q. 1. inquit, quod cum dicitur mutatio, seu conversio *totius in totum*, totum ibi non capitur synchogorematicè, ut scilicet idem significat, quod quælibet pars, quia in generatione manet semper altera pars, scilicet materia, sed categorematicè, ut dicitur compositum illud per se unum ex materia, & forma integratum, verè enim in generatione totum hoc modo sumptum mutatur in aliud totum, quia nova forma cum veteri materia novum constituit totum à priori specie diversum, sicut in communi modo loquendi dicere solemus per generationem substantialem totum produci, profero per hoc innuere nolumus, quod totum producatur, id est singule partes, sed solum, quod unum ens per se ex illis constitutum producatur; igitur in eodem sensu, quod dicimus per generationem totum produci, dixit quoque Arist. unum totum in aliud mutari; in alteratione verò (ait Doct. cit. 4. d. 1. q. 1.) à qua intendit Arist. generationem emergere, non ita transit totum in totum, quia quodlibet totum per se unum, quod præcessit alterationem, manet in termino alterationis, sed tantum transit totum unum secundum quid, sive per accidens in totum aliud per accidens, ut lignum calidum in lignum frigidum, quorum neutrum est totum propriè loquendo (quia scilicet utrumque est simpliciter plura) sed tantum per accidens totum, sic ergo bene se jungit Arist. generationem ab alteratione, quia in hac non mutatur aliqua substantia pars, & ideo totum inter grum manet, sed mutantur accidentia, quæ totum non constituunt, & hanc Scoti expositionem amplecti sunt R. censors Peripat. Mercen. in propria dilucid. hujus definitionis, Zab. lib. de Gen. & Inter. cap. 3. Contaren. qu. de Gen. & Corrupt. cap. 2. Aretot. 1. de Gen. disp. 3. qu. 9. sect. 3. & alii passim.

33. Cum verò in eadem definitione subiungitur, *nullo sensibili remanente, ut subiecto eodem*, non debet absolute intelligi, quia quando perit homo, remanet cadaver, scilicet corpus pro altera parte compositum, quod est sensibile, sed ita debet intelligi, quod in mutatione substantiali non manet idem subiectum sensibile in actu specifico, & completo, non enim negat Arist. quod non maneat aliquod sensibile, ut subiectum, sed negat manere subiectum sensibile sub gradu specifico, & completo, quia hoc tollit rationem generationis, cuius subiectum debet esse in potentia essentiali ad formam aliquam specificam, & ideo apponit ait Arist. *non manent sensibilia, ut subiecto eodem*, & non absolute *ut subiecto*, ut significaret non debere manere subiectum sensibile idem, id est eodem gradu specifico sub utroque termino mutationis, sicut manet in alteratione, ita exponit Tatar. 1. de Gen. q. 1. dub. 1. Ruvius, Mercen. & Contaren. loc. cit. & fuit expositio Doctoris ubi supra, ubi ait quod hæc definitio nihil facit contra

positionem de pluralitate formarum, quia quantumcumque ponatur prima forma manere in genito, & corrupto, tamen non manet totum idem, quia totum simpliciter præcedens corruptionem includebat formam ultimam specificam, illud autem non manet in termino generationis, sed tantum pars eius. Adhuc etiam ingenuè ponderat Zab. cit. illa verba *ut subiecto eodem*, unde non negat Arist. (ait Zab.) in mutatione substantiali posse idem permanere sensibile, quia in animalis interitu remanet corpus pro altera parte, sed ait non permanere ut subiectum idem utriusque formæ, scilicet recedentes, & subiectionis, sed remanentis, scilicet enim idem subiectum remanere non potest, nisi sola materia prima, quæ sensibilibus non est; id experimentum constat in animalis interitu, ibi enim manet idem sensibile, ut diximus, sed non ut idem subiectum utriusque formæ, recedentis scilicet, & remanentis, nam prius erat quidem corpus pro altera parte subiectum animæ, at ipsa recedente non manet, illud corpus, ut subiectum, sed ut totum, & sola materia remanet subiectum formæ subiectionis, ita quod sensus illi nullo sensibile idem manere, ut subiectum, tum ly *ut* sumi debet reduplicativè, & sensus erit, quod elio interdu subiectum in mutatione substantiali fit sensibile, hoc tamen ei accidit, quatenus subiectum talis mutationis, quia nullum accidens sensibile est ratio recipiendi terminum talis mutationis, & ita universaliter subiectum generationis, & est per se subiectum, non includit aliquod accidens sensibile, quia per se subiectum ejus non est, nisi substantia, & per hoc bene adhuc diceretur generatio ab alteratione (quod erat intentum Arist. ibi) quia subiectum alterationis semper est sub aliquo accidente, scilicet sub quantitate, per quam est in loco, quæ expositio colligitur ex Scot. 4. d. 1. q. 3. Dd. & cum subodorari videtur Achillis 2. lib. de Elem. art. 3. quem est impugnant Mercen. & Cont. cit. tamen si in sensu à nobis tradito accipiantur, quæ dicit Ach. illas impugnationes evadit.

34. Concludimus ergo solum quartam, & quintam definitionem suscipiendas esse ut idoneas ad explicandam generationis substantialem naturam, quartam quidem sub ratione conversionis, quintam verò sub ratione mutationis; Nec contra hoc obstat, quod obicit Aretot. cit. sect. 1. Generationem nullatenus formaliter, & in recto dici posse mutationem, quia sequeretur materiam generari, quod nullo modo dici potest, nisi velimus nominibus abuti, nam illud generari dicitur, quod acquirit esse, materia autem in omni generatione semper eadem permanet, quoad propriam essentialitatem. Hoc non obstat, quatenus enim Comib. qu. 9. art. 2. ad 2. concedat utique generationem denominare non posse materiam, cui inhaeret, sub peculiari nomine generationis, sed tantum sub communi nomine mutationis; nos tamen non adeo superfusio sumus, cum enim supra demonstravimus generationem etiam sub peculiari nomine generationis accipi solere à Philosophis, & sub ratione productionis, & sub ratione mutationis, non veremur dicere materiam generari sub secunda acceptione, ut diximus disp. 2. q. 8. art. 2. & materiam esse generabilem, in hoc sensu concessit Averroes 1. Physic. com. 6. lundus. §. Physic. q. 2. Saxoni. 2. de Gen. qu. 2. Alii Averrois; imò & Aristot. ipse hæc loquendi formula, unus est, dum 3. Physic. 6. ait generationem esse actum generabilis, inquantum generabile, ubi per subiectum generabile intelligit materiam, & dum 5. Physic. 7. & 8. d. 1. diffinit motum à mutatione per hoc, quod movetur est, quod generatur non est, ubi profecto loquitur de subiecto motus, & mutationis, non de termino, ut Doct. notat 2. d. 12. qu. 1. ab initio, quia de termino motus non est verum dicere, quod fit, sicut nec generationis, dum est in generali, si ergo ait Arist. materiam, quæ est subiectum mutationis, generari, possumus abique motu sic loqui, quia sic loquitur ipse loc. cit. ac rursum 8. Met. 4. & 12. Met. 10. & alibi.

## ARTICULUS III.

Corruptionis natura explanatur.

35. Quia oppositorum eadem dicitur esse disciplina, eodem se modo vestiganda erit in præsentis articulo corruptionis natura, sicut in præcedenti naturam generationis indagavimus, quare cum corruptio generationi opponatur, sicut generatio considerationi potest sub ratione mutationis, & sub ratione productionis, seu actionis productionis, ita quoque corruptio suo modo considerari poterit & sub ratione mutationis, & sub ratione destructionis, seu actionis destructionis.

Et quidem si de ipsa fit sermo in ratione mutationis, est Zab. ab initio q. cit. dixerit non esse realiter diversam mutationem à generatione, sed unam, & eandem, communis tamen opinio, quam docuit Scot. 1. d. 27. qu. 3. *contra* 1. d. 2. d. 1. q. 2. ad 3. prime & 2. q. 7. in fine, tenet esse duas non solum inter se diversas, sed etiam oppositas, ita P. Faber theor. 29. Birag. 1. de Gen. q. 3. Contar. cit. cap. 3. Tolet. 1. de Gen. q. 3. Conim. qu. 17. Ruvius 1. de gen. tract. 2. qu. 3. Compl. disp. 3. q. 4. Joan. de S. Th. q. 2. art. 1. & alii, & probatur ex Arist. 5. Physic. 7. ubi duplicem constituit mutationem, unam de non subiecto in subiectum, id est de non esse formæ ad esse formæ, quam ait esse generationem, alteram de subiecto in non subiectum, id est de esse formæ ad non esse formæ, quam ait esse corruptionem, ergo non sunt unica mutatio, sed duas, & hinc deducitur evidens ratio, quæ probatur esse diversas mutationes, quia habent diversos omnino terminos à quo, & ad quem, nam generatio est transitus de non esse formæ ad esse formæ, atque adeo habet terminum à quo privativum,

vum, ad quem positivum; corruptio profus è contra se habet, ergo nequeunt eandem importare mutationem, prob. confes. mutatio est transitus de uno in aliud, ergo ubi interveniunt diverfi termini à quo, & ad quem, interveniunt distincti transitus & consequenter distinctæ mutationes. Resp. Zab. cit. hoc totum solum in genere distinctionem rationis, non realem inter generationem, & corruptionem. Contra, quia hoc repugnat Arist. cit. ubi inter species mutationis quas ibi assignat, de non subiecto in subiectum, de subiecto in non subiectum, & de subiecto in subiectum, maiorem utique distinctionem agnoscit, quam rationis, ut ex contextu liquet; repugnat etiam ratio, quia mutationes, quæ distinctos realiter habent terminos, & absolute possunt ab invicem separari, sunt realiter distinctæ, sed generatio, & corruptio sunt huiusmodi, quod enim habent distinctos realiter terminos, patet ex modo dictis, quod etiam possunt ab invicem separari, constat in multis accidentibus mutationibus, & forte etiam event in quibusdam substantiis, ut infra dicemus, ergo, &c.

36. Respondent alii non posse, nec debere corruptionem consisti distinctam realiter mutationem à generatione, quia ipsa in se non est vera, & realis mutatio, sed privatio dumtaxat actionis, & concursus, quæ forma præcedens conservatur in materia. Contra, si per hoc, quod aut corruptio non esse vera, & realis, mutationem, intelligunt non esse mutationem positivam, optine dixerunt, quia te vera per ipsam nihil ponitur, sed tollitur, & destruitur; si verò intelligunt non esse veram, & realem mutationem, id est verè à parte rei inventam, & quæ verè exerceatur in materia, & non per opus intellectus tantum, toto aberrant Cælo, nam à parte rei non solum aliter se habet subiectum nunc, quam prius, cum acquirit formam, quam prius non habebat, ut cum aer illuminatur, sed etiam cum perdit eam, quam prius habebat, ut cum amittit lucem; tum quia carentia formæ in facto esse, quæ dicitur privatio, datur à parte rei, esse non ut quid reale positivum, verè enim nullo considerante intellectus invenitur cæcis in oculis, tenebra in æthere dictis in Physic. disp. 4. q. 1. art. 1. ergo à parte rei inveniri debet corruptio, quæ aliud non est, quam via ad privationem formæ, seu est ipsa privatio in fieri; sicut ergo datur privatio à parte rei, & dicitur realis præfatio modo, ita dari debet corruptio, & debet eodem modo dici mutatio vera, & realis; & sicut privatio dicitur realiter distinguenda à materia, & forma distinctione reali negativa per modum remotionis entis ex dictis loc. cit. in Physic. art. 3. eodem quoque genere realis distinctionis corruptio à generatione distinguenda erit, si enim ex hoc, quia corruptio non est mutatio positiva, dici non possit ritè à generatione realiter distinguenda, eadem quoque ratio non possit ritè dici esse realiter idem cum ea, ut loquuntur contrarii, quia quod est nihil, non potest esse formaliter, ut realiter idem cum eo, quod est verum, & reale ens, alias ens, & non ens essent idem.

37. At obicit præfatum Zab. Tum quia definitio, quam tradidit Arist. 1. de Gener. 2. §. *mutatio totius in totum*, &c. communis est generationi, & corruptioni, ut constat ex littera, & nos supra diximus, cum ergo eandem habeant definitionem, una, & eadem erunt mutatio. Tum 2. si ignis agens in aquam mutet eam in aerem, erit quæ interitus, & aeris generatio, & tamen erit aqua mutatio, quia est facta ab uno, & eodem agente, & per unam, & eandem actionem, ab uno autem quatenus unum, non provenit nisi unum. Tum 3. omnis motus, & mutatio est à termino ad terminum, nec fieri potest, utaliqua fit mutatio, quæ duobus terminis conclusa non sit, neque per hoc fiat, quia unus sit transitus ab hoc termino ad illum, qui simul dicitur unus termini amissio, & alterius acquisitione. Tum 4. hoc manifestum est in moto locali, qui unus, & idem numero dicitur accessus ad unum terminum, & recessus ab alio, ut dum lapis de turri ad infra descendit, & sic etiam in alteratione eadem numero calefactio est corruptio frigidi, & generatio calidi, ergo sic etiam in proposito eadem erit mutatio substantialis accessus unius formæ, & recessus alterius. Tum demum, quia Aristot. 1. de Gener. 1. ait generationem unius esse corruptionem alterius, quod sane nequit concomitanter tantum intelligi, ut communis est expositio, quia sola concomitantia efficere nequit, ut unum prædicetur de alio præfatum abstrahendo, non enim dicimus albedinem esse dulcedinem, quatenus in eodem lacte se comitentur, ergo, &c.

Ad 1. constat ex dictis art. præced. per eam definitionem non sigillatim exprimi generationem, vel corruptionem, sed conversionem, quæ in sua ratione formali duas involvit mutationes, unam negativam, quæ subiectum amittit formam, quam habebat, alteram positivam, quæ acquirit novamunde definitio illa solum explicat rationem subalternam utriusque communem, quæ poterit ad singulas contrahi addendo ad esse, vel non ad esse. Ad 2. neg. assumptum, ad probationem propositionis illa est dissimulari posset, velut non universaliter vera, ut bene notat Doct. 4. d. 1. q. 1. Bb. placeat in præfati eam adducere in effectibus primariis, & immediatis, & ex primaria intentione agentis procedentibus, non autem in secundariis, & per accidens; qualis est in proposito aquæ destructio, ut magis declarabitur in fine articuli. Ad 3. Fateatur ultro etiam nos duos sufficere terminos cuiuslibet mutationis, sed in proposito si insidendo in exemplo ipsi allato de corruptione aquæ, & generatione aeris, ut non interveniunt tantum duo termini, sed quatuor, scilicet esse aquæ, non esse aquæ, non esse aeris, & esse aeris, unde ex hoc argumento potius inferatur mutationum illarum pluralitas, quam unitas, ut notat Faber; quod si per terminos unus

mutationis accipit Zab. esse aquæ, & esse aeris, illum nempe pro termino à quo, hoc vero pro termino ad quem, decipitur, quia mutatio inter terminos positivos non veratur, ut docuit Aristot. 5. Physic. 7.

38. Ad quartum dici posset disparem esse rationem de motu, & mutatione, quia motus exigit terminos positivos, non ita mutatio, hac ratione A vera q. 26. sect. 10. elb. nobi cum teneat in substantiis corruptionem unum esse formaliter generationem alterius, negat tamen hoc in accidentibus, eo quia tenet motum à frigore in calorem esse unum omnino motum, non duas mutationes, & idem repetit q. 27. sect. 7. Verum ideo id sufficit pro solutione argumenti, tamen quantum ad rem in se peccat, afferendum est, nec etiam in motu propositionem illam verificari formaliter, & ita colligitur ex Scot. loc. cit. & etiam in 4. d. 10. qu. 1. §. *quantum ergo*, & q. 2. O. ubi habet quod in quolibet motu, & mutatione termini primi & per se sunt forma, & privatio licet concomitanter, & per accidens possint esse duæ formæ: probat id Doct. quia absolute loquendo etiam in motu locali potest dari motus acquisitivus sine deperditivo, & contra, licet regulariter non ita contingat, ex hypothesi nimium, quod corpus id ponatur à Deo in pluribus locis, & ex uno loco ad alium moveatur abique deperditione prioris, & rursum illum deferendo redeat ad priorem, ergo quavis modo motus acquisitivus, & deperditivus semper conjuncti reperiantur, afferere tamen non debemus unum omnino esse motum, cum possint saltem per divinam potentiam separari; quid autem velit Aristot. 5. Physic. cum ait motum inter extrema politia verari, diximus disp. 1. §. Physic. qu. 6. art. 3. Ad ult. prædicationi illa in abstracto non tam fundatur in concomitantia, & connexionem harum mutationum, quam in unitate actionis, quam important, quia ut mox dicemus, corruptio non est actio distincta à generatione, sed eadem actio formaliter generativa est virtualiter corruptiva ratione termini generati, ut incompossibile cum forma appolita, fatendum tamen est adhuc majorem, ac universaliorum connexionem reperiri inter generationem, & corruptionem, quam inter dulcedinem, & albedinem, quia multa sunt alba, quæ dulcia non sunt; neque propositionem illam ita in rigore sumi debere in abstracto, ut sit per se, quia prædicatum per se conveniens subiecto potest ei tribui cum reduplicatione, in proposito autem profecto dicere non licet, generatio, ut sit, est corruptio, sed solum per accidens, quatenus regulariter illam habet concomitantem; Notat tamen Aretot. 1. de Gen. quæst. 12. sect. 2. quod si mutatio sumatur pro conversione, ita defendi potest opinio Zab. quia conversio comprehendit, tanquam partes, generationem, & interitum, cum unica conversio includat duas mutationes, ut diximus.

39. Dicimus deinde, quod loquendo de corruptione in ratione destructionis, ut scilicet opponitur generationi sub ratione productionis, non est peculiaris actio distincta à generatione, quæ sit per se destructiva rei, quæ corrumpitur; Conclusio hæc est contra Fabrum, & Biragum loc. cit. ubi in sol. ad 1. Zab. asserunt corruptionem non solum mutationem distinctam à generatione importare, sed etiam actionem distinctam; est tamen Scot. loc. infra citand. quam tenet Suar. disp. 1. 8. Met. sed. 1. r. Conimbr. 1. de Gen. q. 17. art. 5. Compl. ibid. disp. 3. q. 1. Aretot. disp. 2. q. 21. Averroes q. 37. sed. 4. Joan. de S. Th. q. 2. art. 1. & alii passim, & probatur, tum quia per omnem actionem agens aliquid facit, idemque est agere, quod producere, loquendo de actione proprie dicta, ergo secundum hanc formalitatem debet attingere semper quid factum, & repugnat ergo talis actio, quæ per se sit corruptio, & potat nil attingere; tum quia actio importat influxum agentis, ac influxus terminatur ad aliquid, non ad nihil, imò implicat agens influere non esse, quia influere est ponere, non tollere; tum quia Deus non annihilat efficiendo, sed subrahendo concurrens, ut docet Doct. 4. d. 1. q. 1. quæst. 4. in fine, ergo sic etiam agens naturale corrumpendo id non efficit per peculiarem actionem à generatione distinctam. Si dicatur esse actionem veram, & realem, non quidem positivam, sed negativam, eo modo, quo nuper dicebamus esse mutationem veram, & realem à generatione distinctam, non quidem positivam, sed privativam, & sic facit recitari, quia istloquendi modus æquivaleret illi, quod aliqui utuntur appellantes privationem ens verum, & realem privativum, quam fatiunt reellissimam disp. 4. Physic. q. 1. art. 1. quia ens reale dicitur entitatem positivam in suo conceptu formali, per quem primò distinguitur à non ente, & ab ente rationis, & ideo implicat in adiecto dicere ens reale privativum, id est contingit in proposito, quia actio realis in suo conceptu formali dicitur influxum positivum, & petit terminum realem per ipsam produci, ergo implicat in adiecto adducere actionem realem negativam, ex quo patet non valere inventam de mutatione assumptam, quia mutatio realis, ut scilicet paritate à parte rei non includit in suo conceptu quid positivum, ita enim re vera mutatur, & aliter se habet nunc, quam prius subiectum, cum amittit formam, quam prius habebat, sed cum acquirit, quam prius non habebat, unde & in sua communitate dividit solet in acquisitivam, & deperditivam, non sic actio; concludendum itaque est, quod licet natura in agendo, & operando non intendit per se res destruere, sed efficere, & producere, & inde per accidens solum, ac præter intentum sequitur alterius rei interitus, ita non per se influunt peculiarem actionem destructionis rerum intercurrentem, sed eadem actione, quæ rem per generat, aliam quoque destruit per accidens, & secundario, quia cum per adventum formæ frequentis expellatur forma præcedens, iam eadem realiter actione, quia introductur una forma, destruitur alia.



40 Sed adhuc remanet explicandum, in quo sensu intelligendum sit actionem generativam unius rei attingere ex consequenti, & secundario destructionem alterius, si enim hoc ita intelligatur, ut communis videtur sensus, quod destructio rei tribuatur actioni generativae, velut effectus medius, & secundarius, proinde redit eadem difficultas ex integro, ex hoc enim quod actio nil causet, nisi influendo, & ponendo in esse, plane deducitur, nec immediate, nec mediate, nec prioriter, nec secundario attingere destructionem rei, ratio est, quia attingit actionis, five attingit actionem, five destructionem, semper est actus efficientiae, omne autem quod efficientia attingit, dando esse attingit, non tollendo, imò ubi non dat esse, signum est ejus attingentiam non pervenire. Cum ergo dicimus, actionem generativam unius rei esse ex consequenti corruptivam alterius, id non est intelligendum formaliter, quasi una, & eadem actione attingat agens prius, & principaliter unum terminum, & continuando deinceps eandem actionem alium terminum attingat minus principalem, & veluti sub priori contentum, eo modo, quo producent formam dicitur etiam eadem actione secundario producere consequentia formam, non itaque hoc sensu res intelligenda venit, quasi producta forma adhuc eadem actu ulterius extendatur ad corruptendam priorem formam, quia ad destruendum nullus formaliter existit influxus, sed ita intelligendum est, ut actio generativa unius sit virtualiter solum corruptiva alterius, mediante nimirum forma per ipsam producta, quae formaliter incompossibilis est cum veteri forma, sic enim opemur devitatur proposita difficultas, quia producta forma in materia cellat influxus agens, & mediante informatione novae formae expellitur vetus, & resultat in materia privatio ejus, ita quod generans per suam actionem intantum corrumpere dicitur formam veterem, quantum inducit novam ei incompossibilem, quod plane est illam destrueri non efficientia formali, sed tantum virtuali, ita dicitur verbum totam hanc rem explicuit Doct. d. 12. q. 3. X. & d. 16. q. 1. respondendo, ubi inquit quod agens potens effective super esse unius formae potest defective super non esse alterius ob incompossibilitatem illarum formarum, quam propositionem frequenter repetit alibi; haec est vera intelligentia positae conclusionis, quam nemo Recentiorum attigit praeter Joann. de S. Thom. citat.

41 Adversus tamen adhuc non desunt difficultates, tum quia generatio unius formae, & alterius corruptio possunt realiter separari, ut supra dictum est, & cernitur passim in generatione, vel corruptione accidentium, quae contrarium non habent, ergo saltem in tali casu corruptio rei contingit per actionem à generatione distinctam. Tum quia etiam cum sunt connexae, habent terminos valde diversos, terminus enim generationis est esse formae, quae producit, terminus corruptionis est non esse formae, quae destruit, ergo corruptio debet importare distinctam actionem à generatione, quia actiones distinguuntur per terminos, & haec duae rationes convincere videntur, quia per eas probabatur in praeced. conclusione generationem, & corruptionem distinctam dicere mutationem, tum ex eorum separatione, tum ex diversitate terminorum utriusque; si ergo ex hoc capite diversas important mutationes, diversas quoque debent dicere adiones.

Resp. in tali casu corruptionem formae, ut extinctionem luminis in aere, per nullam actionem positivam exerceri, sed per solum abactionem, collisionemve influxus conservativi illius formae, eo modo, quo Deus universum annihilaret sola cessatione influxus, quo ipsum modò conservat. Ad aliud concedimus diversos terminos diversas arguere actiones, quando sunt termini idonei, & actionis capaces, terminus negativus, ut est non esse formae, non est idoneus terminus actionis, cuius proprium munus est efficere, & ponere, non tollere, & destrueri, itaque patet, quomodo illae rationes bene probent corruptionem dicere distinctam mutationem à generatione, quia sola privatio sufficit ad terminandam veram mutationem, & ad denominandum subiectum verè à parte rei altere se habere nunc, quam prius, non autem ad terminandam verè actionem, & ad denominandam agens verè, & realiter agens, ut constat ex dictis in probatione conclusionis.

42 Ex dictis liquet constare, quid sit corruptio tam sub ratione mutationis, quam destrudivae actionis (eo modo, quo potest actio appellari) nam sub ratione mutationis est transmutatio materia ad esse formae in ipsa materia, seu, ut ex Scoto colligitur d. 11. q. 1. D. est successio non esse formae in materia post esse ipsius immediate praecedens, id est mutatio subiecti de esse formae ad non esse formae, in qua definitione optime explicatur genus, & differentia, genus enim est transmutatio, successio, seu mutatio, quia in hoc convenit cum generatione; neque audiendus est Ruvius negans mutationem in hac definitione non esse verum genus, eo quia corruptio non est mutatio positiva, sed deperditiva, & privativa, & consequenter cum positivo, & privativo nihil sit commune univocum, non poterit mutatio tantum genus corruptionis convenire. Hoc prolixius falsum est, tum quia est successio termini ad quem posterioris positi terminum, quo priorem in subiecto tam essentialiter de generatione dicitur, quam de corruptione, tum quia ita verè mutatio subiectum, cum amittit formam veterem, sicut cum novam acquirit, tum tandem quia mutatio, ut est, non dicit conceptum necessarium positivum, sed à positivo, & privativo praecedenti, ut diximus, ergo poterit ut commune genus generationis, & corruptionis competere; quo autem sensu positivo, & privativo quaeratur, vel nequalet esse quid commune univocum, jam diximus disp. 1. Phys. q. 1.

43 Haec etiam eadem particula, per quam corruptio convenit cum generatione scilicet *successio in subiecto* fecerit eam ad annihilationem, quia annihilatio quoque est successio non esse rei, sed est successio extra subiectum, unde Doct. d. 11. q. 4. cit. §. ad questionem, & quol. 10. art. 3. ex duplici capite corruptionem ad annihilationem distinguit, unum est, quia aliquid corruptum manet, scilicet materia, nam quavis tota aqua v. gr. in aere convertatur, siquae corruptatur per separationem suae formae à materia, tamen materia prima, quae erat pars ejus, manet sub forma aëris, ad annihilationem vero requiritur, quod non solum totum categoricè destruitur, sed etiam finitè categoricè, id est definit secundum se totum, & quilibet sui partem; sed haec licet sit sufficiens, non tamen est praecisa causa annihilationis, alioquin forma, dum definit in materia, annihilaretur, quia nihil ejus remanet, idcirco subjungit Doct. aliud caput ex priori derivans, ut quod corruptio non est annihilatio, quia nimirum negatio terminans eam est in subiecto apto nato, verèque est privatio, ut in praefato exemplo, cum aqua corrumpitur in aërem, corruptio terminatur ad non esse aquae, quae negatio non est extra omne genus entis, sed in subiecto apto nato scilicet in materia; & ex hoc capite definitio formae non est annihilatio, etiam si nihil ejus maneat, quia negatio ejus maxime in subiecto apto nato, quae est privatio, & non negatio extra genus, quare licet in creatione nihil, quod est terminus à quo, negat partem, & subiectum rei creandae, ita in annihilatione nihil, quod est terminus ad quem, utrumque negare debet.

Aliam causam solent addere praefertim Thomistae, cur corruptio non sit annihilatio, quia nimirum eam concomitantur generatio, eo enim ipso quod definitio rei adiungitur terminus positivus, cessat esse annihilatio, quia res definit in tali casu non definit in nihilum, unde terminum annihilationis dicunt esse nihil, non solum quia definit totaliter ipsa res, quae destruitur, sed etiam quia nullus terminus positivus illi adiungitur, qui de novo fiat, in quem definit ipsa rei destructio; & haec positio probari potest, quia terminus annihilationis, ut diximus, est negatio extra genus, ut eo ipso quod definitio rei succedit terminus positivus de novo factus, iam negatio terminans destructionem illam non est negatio extra genus, sed in genere, esse enim non esset negatio in apto nato scilicet in materia, est saltem negatio in disparato, scilicet in re de novo facta, quod sufficit, ne sit negatio extra genus; haec de causa, inquit, in Eucharistia panem non annihilari, licet totus destruat, & definit esse, quia scilicet non definit in nihilum, sed in corpus Christi, & negatio esse panis terminat ejus destructionem, si non in subiecto apto, saltem in disparato, scilicet in corpore Christi, & ita est destructio panis per conversionem, non per annihilationem, ita Jo. de S. Thom. q. 2. art. 1. cum ceteris Thomistis in materia de Eucharistia.

44 Doct. loc. cit. hunc dicendi modum omnino non approbat, imò contra cum se arguit, ratio per se alieque non variatur ex aliquo concurrente per accidens cum eo, sed per accidens est, quod corruptioni conjugatur generatio, & in universum quod definitio rei succedat ejus loco terminus positivus, quia per se, & absolute loquendo habetur integer conceptus corruptionis, & definitio rei absolute successione termini positivus, nam si hunc respiciat, velut per se terminum, tunc esset mutatio positivae, non privativa, cum ergo mutatio quilibet iudicari debeat ex se terminis ejus, non ex concomitantibus, & per accidens, consequenter est dicendum definitionem rei, si est totalis, etiam si succedat illi terminus positivus, adhuc rationem annihilationis non subterfugere, sicut est contra, cum est partialis non subterfugit rationem corruptionis, etiam si succedat generatio, & ratio hujus est allata, quia nimirum hoc positivum succedens non est per se terminus illius definitionis, sed per se terminus est negatio, vel privatio, quae nihilominus haberetur sine successione illius positivus, unde etiam negatio in disparato accedit definitioni rei, nec esset per se terminus ejus, ut sic. Cum vero dicebatur annihilationem esse definitionem rei, respondemus, quod ad huc rem in nihilum, cum aliquid est succedat, respondemus, quod ad huc per se definit in nihilum, & solum per accidens in aliquid, quia ut diximus, per se terminus definitionis semper est nihil, nunquam aliquid. Quamvis ergo non bene diceretur panis in Eucharistia annihilari, quia convertitur in corpus Christi, definitio terminus secundum se considerata in ordine ad suum per se terminum bene dicitur potest annihilatio, quia corpus Christi non est per se terminus illius definitionis, sed totius Eucharistiae conversionis, quae duas involvit mutationes, unam negativam, scilicet definitionem panis, alteram positivam, scilicet successione corporis Christi sub illi speciebus. Imò licet non sit in usu, nec bene sonet dicere, quod panis annihilatur, quia sic absolute loquendo videtur negari conversionem, tamen de rigore sermonis possemus ita loqui etiam conversione non obstante, ratio est, quia in conversionibus naturalibus, dum v. g. aqua convertitur in aërem, adhuc non obstante tali conversione partiali, nedum definitio aquae dicitur corruptio, sed etiam cum omni proprietate dicitur aqua corrumpi; neque hic loquendi modus excludit ejus conversionem in aërem, ergo sic in proposito dum panis convertitur in corpus Christi, adhuc non obstante tali conversione totali, nedum definitio panis bene dicitur annihilatio, sed etiam cum omni proprietate diceretur annihilari, quia hic loquendi modus non excludit ejus conversionem in Corpus Christi, & hunc loquendi modum in rigore Metaphysico admittit Hic. d. 11. q. 1. sed. 8. §. 86.

45 Denique cum corruptio dicitur mutatio de esse ad non esse distinguitur per hoc à generatione, esse enim conveniunt in communi sub-

subiecto, per quod ambae differunt à creatione, & annihilatione, tamen inter se distinguuntur penes terminos à quo, & ad quem; si vero corruptio consideretur sub ratione actionis destrudivae, tunc definitio erit, quod sit destructio compositi substantialis remanente solum compositum ponatur ex Philosopho proprius generatio terminus in ratione productionis, sic modo et contra terminus ad quem corruptionis in ratione destructionis erit non esse compositi, & sicut forma non proprie dicebatur generari, sed educi de potentia materiae, sic in proposito neque dicitur corrumpi, cum definit in materia, sed potius reduci in potentiam materiam, unde extrahat fuerat, egellate tamen vocabulorum dicimus & ipsam corrumpi in communi modo loquendi.

46 Quaerens, an corruptio sit naturalis, & per se à natura intentata? Quamvis hoc dubium sit facili resolutionis, Recentiores tamen quamplures inuelli verbositate, ac terminorum varietate rem implicant, hic non accipitur naturale, ut à supernaturali condistinguitur, vel artificiali, sic enim de se constat corruptionem esse naturalem, sed sumitur praefertim, ut opponitur violento, quod est contra naturam, & ut quatuor solvamus, duplex natura distinguenda est cum Doctore d. 4. q. 9. r. 1. & d. 3. princip. universalis, & particularis, procurat illa bonum totius universi, ut sic illa vero bonum rerum particularium, & cum utraque sit principium naturalitatis, ut ait ibi Doct., duplex quoque admittenda erit violenta, scilicet contra naturam, vel alteram naturam. Si loquamur de natura universali, dubio procul corruptio est naturalis, non violenta, tum quia natura universalis per se inclinat in varias rerum generationes, & consequenter in varias corruptiones ex illis confectas, tum quia corruptio conformis est ejus legibus, non secus ac generatio, quibus sanctum est, ut in hoc mundo fluant, quae generantur, tandem intereat, imò hac ratione poterit, ac debet dici per se intentata à natura, non quidem per se primo, quia non expedit, ut finis, & ratione suis, secundario, & quasi per accidens, quatenus scilicet conducit ad generationem, nullam enim corruptionem molitur natura, nisi novis delivret generationibus, quibus species rerum substantialium perpetuantur. Potest autem bene in hoc sensu corruptio esse saltem secundario, & per accidens obiectum intentionis, quia licet secundum se considerata sit malum, tamen prout praedicto modo conducit ad bonum universi, ad novas nempe generationes, sic aliquo modo inducit rationem boni, unde in hoc sensu bene cadere poterit sub intentione, seu inclinatione naturae universalis per se secundario, vel saltem per accidens, magis tamen placet dicere per se secundario, quam per accidens, quia certum est, naturam universalem magis intendere rerum corruptiones, ut novae in lucem prodiant, quam intendat naturam particularis, quae ad eam spectat universi pulchritudinem fovere, consistentem in specierum, ac individuum varietate, & multitudine, quae profecto individuum varietas non habetur, nisi beneficio corruptionis aliorum, nam illi vetera interirent, nova non emergerent, cum ergo corruptio à natura particulari non sit merè per accidens intendatur, quia ut ait Doct. d. 1. q. 3. ad 3. nullum agens naturale per se intendit corrumpere aliquid, sed solum per accidens corrumpit illud, quod est incompossibile generatio, quod per se intendit unde ignis cum producit ignem, corrumpit quidem lignum, non quia per se illius corruptionem intendat, sed ut removeat formam oppositam, quae impedit productionem ignis, hinc dicendum est, naturam universalem aliquid modo per se, nempe secundario, rerum corruptionem intendere, licet enim haec sit malum huius, vel illius particularis individui, redundat tamen in bonum universi, quod natura universalis procurat, & fovere tenetur, quod bene notant Compl. cit. disp. 3. q. 3.

47 Si verò de natura particulari sit sermo, tunc rursus de naturali distinguendum est cum Comimb. cap. 4. q. 16. art. 3. quod primo sumi potest pro eo, ad quod res, ut ad suam perfectionem propendat, deinde pro eo, quod sequitur naturam, & conditionem ejus, utcumque sit de se ad illam habeat, five naturali id appetit, repugnet, five non quo sensu opponitur eis quod praeter naturam conditionem est, si naturale hoc secundo modo sumatur, est apud omnes in consensu corruptionem esse naturalem respectu formae corruptibilis, respectu materiae, ac tandem compositi ex illis, forma enim non indissolubili nexu materiae unita est, quia ejus informatio pendet praefertim à certis dispositionibus, quibus amittit forma conservari amplius nequit, materia vero licet in se sit incorruptibilis, ea tamen ratione, quae est subiectum ortus, & interitus, dicere possumus corruptionem sub ratione mutationis sequi naturalem, non tamen sub ratione destrudivae, composito tandem adhuc potiori jure poterit corruptio dici naturalis in hoc sensu, quia eo ipso, quod ex materia, & forma constat, jam ex suis principiis intrinsecis est interitui obnoxium, cum materia sit radix corruptionis ex dictis disp. 2. Phys. q. 8. art. 3. At si sumendum naturale primo modo omnes est contra consentient corruptionem non esse naturalem formae, & compositi, sed tantum materiae, ratio primi est, quia corruptio tendit per se ad non esse formae in materia, quod est esse compositi, sed nihil inclinatur ad proprium non esse, sed potius appetit naturaliter esse, & sui conservationem, quia ratione Arist. 1. de Caelo text. 37. senectutem, aliaque hujusmodi affeccionem, quod ad perniciem tendunt, ac interitum, vocat contra naturam. Ratio secundae est, quia materia ut commune subiectum inclinatur ad recipiendum quamlibet mutationem, ut ad proprium actum, & perfectionem, & sic etiam ad corruptionem, quae mutatio quaedam est, tum quia materia appetit formas omnes, & quas non habet, possidere nequit, nisi inter-

veniente corruptione illius, quam habet, unde consequenter appetit corruptionem ipsam; ita Comimb. & compl. cit. Ruvius tractat. 2. quaestione 1. & alii passim.

Ita tamen advertas, corruptionem, nec etiam respectu materiae posse propriè, & per se dici naturalem hoc modo, sed tantum per accidens, ratio est, quia utique materia secundum se habet inclinationem indeterminatam ad quaecunque formam, non tamen ad non esse formae, nam licet sit in potentia contradistincta ad esse, & non esse, non tamen utrumque respicit aequè naturaliter eo modo, quo voluntas respicit actum, & suspensionem ejus, ideòque si materia esset sine omni forma, jam esset aliquo modo in statu violento, quia careret propria perfectione, quae est forma substantialis: voluntas verò, si foret sine omni actu, non esset in statu violento, quia cum sit potentia libera, respicit & actum, & suspensionem actus, & inclinatur ad utrumque tanquam ad proprium exercitium suae libertatis, incantem ergo corruptio potest dici naturalis materiae in hoc sensu, quatenus mediante corruptione tendit in formam, ad quam naturaliter inclinatur.

Contra ea, quae diximus supra nu. 42. de univocatione mutationis ad acquisitivam, & de privatione sciunt, quae nuper scriptis Pont. append. n. 267. contra aliud nostrum consimile assertum disp. p. Phys. q. 1. concl. 2. de univocatione materiae formae, & privationis in ratione principii, atque ideò non erit abs re hic ea referre, & solvere; itaque contra illud assertum sic urgebat disput. 2. Phys. numer. 17. si principia convenirent univocè, ratio communis in qua convenirent, vel esset ens, vel esset non ens; si esset ens, privatio esset ens, quod est absurdum, si esset non ens, materia, & forma esset, non ens. Ad hoc argumentum, quod est contra quod omnes, respondimus disp. 4. Physic. num. 2. 9. non esse de ratione principii quod importet relationem propriè realem, & positivum influxum, sed satis esse, quod ad ipsam habeat principium necessarium, & per se habitudinem; cum ergo quaeritur, nam ratio illa communis principii sit realis, & importet aliquid reale, dicimus licet Doct. in simili d. 30. q. 2. in fine, quod si realitas, ac entitas accipiantur, ut important positivum quid, & verè ens, ratio communis principii non importat quid reale; si verò accipiantur ut excludunt fictionem intellectus, & quicquid habet esse per solum ejus negationem, si ratio principii, ut sic, importat quid reale.

Quaeritur Pontius nu. 208. quod hanc doctrinam non applicaverimus ad formam argumenti ad declinandum illud, quomobrem ad ostendendum responsionis insufficienciam sic denotat replicat; illa ratio principii, ut sic, in qua conveniunt univocè tria principia, aut est ens positivum, & reale propriè dictum quod opponitur tam entis rationis, quam enti negativo, seu negationi; aut est non tale, aut est quid abstractum ab ente reali, & non ente tali, aut est ens tale, & non ens tale, neque enim datur inter haec medium etiam in apprehensione, si est ens positivum, ergo privatio, in qua includitur, erit ens positivum, quod implicat; si est non ens positivum, ergo materia, in qua includitur, non ens positivum, & ergo non ens positivum potest contrari per aliquod positivum, quorum utrumque quod implicat, ac primus, si est utrumque simul, praeterquam quod implicet aliquid unum esse ens positivum, & non ens positivum, adhuc sequeretur, quod utrumque praedicaretur de materia, & de forma, & de privatione, quod etiam implicat; si est quid abstractum, ergo ab ente positivo, & non ente positivo potest abstracti aliquis unus conceptus univocus, quod aequè saltem implicat, ac abstracti posse aliquid conceptum unum ab ente reali & ente rationis, quod non credo Maltriam fieri posse dictum in sua, quam pollicetur, metaphysica, quia impossibile est concipere, aut explicare quoniam efflet ille conceptus, ad quod tendit mea secunda confirmatio.

Quoniam iam allata responsio Pontius non est contentus, quia ea doctrina ad formam argumenti non est applicata, ut ei rem gratiam faciamus, ostendimus fuisse ad formam satis applicatam, & aliquid aliud addemus, itaque in primis advertimus Pontium in illo primo suo argumento, dum infert tanquam absurdum, quod privatio esset ens manifestè sibi contradicere disp. 5. Phys. n. p. ubi proponens dubium, an privatio possit dici ens reale privativum, respondet, quod si intelligatur per ens reale privativum aliquid, quod non est ens rationis, nec ens reale positivum, melius dicitur, quod sit ens reale privativum, imò potest dici absolute, & simpliciter ens reale, quatenus ens reale opponitur enti rationis; haec ibi, si ergo concedit privationem posse dici simpliciter, & absolute ens reale, quod privatio esset ens, imò si verum est, quod ipse habet disp. 8. de ente, ut sic. 6. privatio secundum ipsum, nedum poterit dici ens reale simpliciter, sed etiam ens reale positivum, inquit enim ibi, quod ens directè, & immediate oppositum enti rationis est ens reale positivum; si ergo privatio dici potest ens reale, quatenus ens reale opponitur enti rationis, ut habet disp. cit. 5. Phys. nu. p. sequitur posse dici ens reale positivum secundum eius mirabilem doctrinam.

Nunc ostendamus doctrinam responsionis jam pridem allatae ad formam argumenti fuisse applicatam; si principia conveniunt univocè, ratio communis in qua conveniunt, vel est ens, vel est non ens; jam in praefata responsione distinximus, quod si entitas, & realitas accipiantur, ut important positivum quid, & verè ens, ratio communis principii ens, & quid reale hoc modo importat, si verò accipiantur, ut excludunt fictionem intellectus; & quicquid habet esse per solum negotiationem intellectus (refero etiam verba responsionis illius, ut quisque videat doctrinam illam esse applicatam per distinctionem ad formam argumenti) sic importat quid reale, &



